
Overzicht roofvogelonderzoek in 2000

Maria Quist

Het jaar 2000 leverde broedgevallen op van 11 soorten roofvogels: Wespendif, Zwarte Wouw, Bruine Kiekendief, Blauwe Kiekendief, Grauwe Kiekendief, Havik, Buizerd, Sperwer, Torenavk, Boomvalk en Slechtvalk. Van deze 11 soorten werden in totaal 4352 nestkaarten bijgehouden. Elke kaart staat voor het verloop van één nest.

Het jaar 2000 was warm en nat. Het voedselaanbod was redelijk tot goed. Door de storm van 28/29 mei werden 124 roofvogelnesten, inclusief eieren en/of jongen, volledig vernield. Een groot aantal nesten werd deels vernield.

Overzicht

De **Wespendif** had een uitstekend jaar, dankzij grote aantallen wespen op het goede moment (augustus/september). Er werd vroeg gestart met de eileg (gemiddeld 22 mei) en de jongen vlogen in goede conditie uit. De (voor Nederland) uiterst zeldzame **Zwarte Wouw** deed een broedpoging in een rivierbosje langs de IJssel. Het broedsel mislukte in de eifase. Het was de derde broedpoging ooit in Nederland geregistreerd. De **Bruine Kiekendief** weet zich redelijk te handhaven, ondanks plaatselijke vervolging. Bij de **Blauwe Kiekendief** is treurnis troef. De soort heeft vooral problemen bij het produceren van nageslacht. Mogelijke oorzaken: habitatvernietiging, voedselproblemen, al dan niet in combinatie met verruiging en veroudering van de duinen en concurrentie met de toegenomen Bruine Kiekendief. Het jaar 2000 was, met 44 broedparen, voor de **Grauwe Kiekendief** een prima jaar. Een compliment voor alle betrokkenen (beschermers en boeren) is op zijn plaats. De **Haviken** waren er vroeg bij in 2000. De gemiddelde start van de eileg viel op 2 april, de eerste begon op 16 maart. De Haviken in Limburg en Noord-Brabant zijn altijd een paar dagen eerder dan hun soortgenoten in het noorden en

oosten van het land. Er lijkt een kleine stijging in het aandeel broedvogels in eerstejaars kleed te zijn. Dit kan een indicatie zijn voor een snellere turnover onder broedvogels, of kolonisatie van voorheen niet-bezette gebieden (waar nog ruimte voor vestiging is). Het gemiddelde legbegin van de **Sperwer** viel op 30 april. De volwassen paren zijn er eerder bij dan de eerstejaars broedvogels. Leeftijd en daarmee ervaring spelen een belangrijke rol. In Zuidelijk Flevoland lag het broedbegin duidelijk lager. Een deel van de paren broedt daar in loofbomen, wat een reden kan zijn te wachten met de eileg tot de bomen goed in blad zitten. De **Buizerd** had een matig broedseizoen vergeleken met 1999. De twee- en drielegsels voerden de boventoon, het aantal 4-legsels was beduidend lager dan in 1999. Uitzonderingen: twee 5-legsels en zelfs een 6-legsel. Bij dit laatste geval hebben mogelijk 2 vrouwtjes de eieren gelegd. De **Torenavk** was succesvol in 2000. Het aantal 7-legsels was fors te noemen. Er werden ruim 4000 nestjongen geringd. De **Boomvalk**, die evenals de Wespendif in Afrika overwintert, is veruit de laatstbeginnende roofvogel in ons land. De gemiddelde eileg viel op 12 juni. Gezien de drastische aantalsveranderingen op veel plaatsen in

Een deel van de Sperwers broedt in loofbomen, wat een reden kan zijn te wachten met de elleg tot de bomen goed in het blad zitten.

Foto: Wim Smeets.

Nederland (vrijwel verdwenen uit voorheen belangrijke broedgebieden in bossen met uitzondering van Noord-Brabant, mogelijke toename in cultuurland van Noord- en West-Nederland) is extra aandacht voor deze soort zeer gewenst. Voor de **Slechtvalk** begon de nieuwe eeuw goed met een totaal van zeven paar, één paar meer dan in 1999. Het zijn allemaal nestkastbewoners. Alle bekende stekken werden herbezet. De nieuwkomer vestigde zich op de Maasvlakte. Voor meer uitgebreide informatie, zie De Takkeling.

Roofvogelvervolgning in 2000

Roofvogelvervolgning vond ook in 2000 veelvuldig plaats. Vergiftiging en afschot werden op gestandaardiseerde wijze door ID-Lelystad onderzocht aan de hand van röntgenologisch en/of microbiologisch onderzoek. Verstoring van roofvogelnesten werd bijgehouden door de nestcontroleurs. Er werd goed gekeken naar klimsporen, afgebroken takken, hagelstroken, schade aan eieren en andere vreemde zaken. Dit werd apart op de nestkaart vermeld.

Er werd 33 maal opzettelijke vergiftiging vastgesteld, 2 maal klem/doodslag, 5 maal afschot. Nestverstoring werd 129 maal geconstateerd. De meeste meldingen hadden betrekking op Buizerd (aaseter, dus kwetsbaar) en Havik (doelwit van gerichte acties in verband met vermeende schadelijkheid).

Nestverstoring is tegenwoordig dé methode om roofvogels aan te pakken. Wanneer de gemelde verstoringen op de nestkaarten als maatgevend worden gezien voor wat er met roofvogels in Nederland gebeurt (gezien de ruime spreiding van nestkaarten over het land is dat aannemelijk), dan

zijn er in 2000 minimaal 568 roofvogelnesten moedwillig verstoord. Dit is een conservatieve schatting, omdat het grote aantal mislukte nesten onder verdachte omstandigheden (maar zonder bewijs) hierbij niet is inbegrepen.

Beruchte plekken in 2000 waren: Makkinga, Hauke, Surhuisterveen (Friesland), Loon, Barger-Oosterveld, Balinge, Bruntinge, Sleenerzand, Veenhuizen, Zuidlaren, Roderesch (Drenthe), Deurningen, Den Ham, Tubbergen, Bathmen, Ambt Delden, Bentelo, Enschede (Overijssel), Zutphen (Gelderland), Kuinderbos (Noordoostpolder/Flevoland), Veghel en Son en Breugel (Noord-Brabant).

Plaatselijk lijkt roofvogelvervolgning een georkestreerde vernietiging in te houden, in het bijzonder in weidevogelgebieden in Friesland. Hier wordt de weidevogelreurnis, ten onrechte, volledig in de schoenen van roofvogels, kraaien en vossen geschoven. De achterliggende gedachte hierbij is dat uitroeiing of inperking van nesten, eieren of jongen van predators (roofdieren) de verdere achteruitgang van de weidevogelstand zal stoppen. Voor meer uitgebreide informatie, zie De Takkeling

Valkerij

Met de nieuwe Flora- en Faunawet zal het makkelijker worden om roofvogels te houden. Als gevolg hiervan rukt de commerciële valkerij op in Nederland. Roofvogelshows zijn 'booming business'. Onder het mom van 'voorlichting en educatie' worden roofvogels misbruikt om feesten en evenementen op te leuken (zie internet). Ook natuur(beschermings)organisaties als Staatsbosbeheer, het IVN en diverse 'groenmarkten' maken in toenemende mate gebruik van roofvogelshows om bezoekers te trekken. Hetzelfde geldt voor scholen. De WRN (Werkgroep Roofvogels Nederland) wil in overleg met Vogelbescherming Nederland en Dierenbescherming een - bij voorkeur - gezamenlijk standpunt bepalen. Tevens worden commerciële activiteiten met roofvogels als lijdend voorwerp ter discussie gesteld.

Roofvogelartikelen

Dankzij een subsidie van onder andere het Bettie Wiegmanfonds, kon de WRN een boekje uitbrengen over de Zeearend, geschreven door Martijn de Jonge. Zo ook een set ansichtkaarten van en over de Grauwe Kiekendief en een groot formaat kleurenposter met alle in Nederland voorkomende roofvogels. Meer informatie hierover op de WRN-site van internet.

Op de zevende Landelijke Roofvogeldag van 3 maart 2001 in de Stadsschouwburg van Meppel werden bovengenoemde resultaten en artikelen gepresenteerd. Het programma WRN-tijdschrift De Takkeling met uitgebreide informatie over inventarisatiegegevens en vervolging, de Grauwe kiekendiefkaarten en/of het boekje over de Zeearend worden u op verzoek toegestuurd.

■ Maria Quist, landelijk coördinator, tel. 0516 - 432660. Fax: 0516 - 433330 en Rob Bijlsma, tel. 0521 - 551523. E-mail: <wergroep.roofvogels.nederland@wxs.nl> Internet: <<http://members.tripod.lycos.nl/wrn>>.